

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:

за пів рік . . . . . 20 кор.
за рік . . . . . 40 кор.
за чверть року . . . . . 5 кор.
за місяць . . . . . 1-70 кор.

За границею:

пів рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
за рік . . . . . 32 рублів
або 72 франків

Подвійне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очі і душу ми вареш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Біжить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополуудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дзямбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи знертає сильше як попередже застереження — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надславім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Важке пересилене.

(X) Австрія переживає в сій хвилі так важке пересилене, якого доси ще не бувало. Односторонне рішення в справі цлової тарифи в користь Угорщини котре довело до уступлення цілого міністерства Гогенльоге, витворило так трудне положення політичне, крім того таке заострене парламентарне, що може за собою потягнути вельми поважні наслідки. В міродатних кругах була думка, що супроти такої побіди угорського міністерства можна буде поради собі в Австрії покликати перехідного міністерства, котре би перевело державні конечности дорогою § 14-го, а в тій цілі мала бути «умираюча» державна рада на необмежений час відрочена. Пригравкою до того було відкликане назначеного на второк засідання. Так ждало ся, та инакше склало ся.

«Умираюча» державна рада почула одначе в собі всю одвічальність за можливі події, котрі нанесли би необчислимі шкоди інтересам австрійських народів і в посольській палаті самохіть, без попередних нарад і ухвал, відбуло ся виторок „вільне засідане“ під проводом вибраної на ту ціль президії. Окрім того відбуло ся засідане председателів клубів і висловено рішучу засторогу проти неоправданого відкликання засідання і проти можливого відрочення державної ради та господарки §-ом 14-им, а наколиб се мало послідувати, постановлено зложити делегаційні мандати. Окрім того виеднано скликане засідане посольської палати на середу і однодушно ухвалено поставити нагле внесенє, котре рішучо застерігає ся супроти односторонного поступованя Угорщини і висловлює надію, що відроченєм державної ради не буде відібрана їй змога постояти за інтереси Австрії.

Розправа над сим наглим внесенєм відбула ся без участі міністерства, котре тепер лише тимчасово урядує аж до зложеня нового, а однодушне поступованє всіх доси розеднаних сторонництв парламентарних се подія незвичайної і небувалої ваги, не може остати без великого впливу. Вплив тих подій, доси небувалих в державній радї, проявив ся передовсім тим, що майже виключена є можливість покликання перехідного урядничого міністерства, котре мало би відвагу перед державною радою покривати собою односторонні уступки зроблені в користь Угорщини або полагоджувати

державні конечности §-ом 14-им. Пересправи ведені з ріжними личностями, як гр. Шенборном, намісником Куденгоре, д-ром Кербером, не довели до ніякого висліду, а так як недавно в Угорщині кождий відхрещував ся від міністерского портфелю, так тепер в Австрії навіть в чиновничих кругах нема скорих до того кандидатів. Загально відчувають всі, що Австрія також повинна здобути ся на рішуче становище супроти Угорщини, а таке рішуче становище може заступити лише міністерство, котре оперло би ся о сильну більшість парламентарну.

Таким способом показало ся вже тепер, що неможливо буде правити в Австрії перехідним урядничим міністерством в хвилі, в котрій супроти угорських забагів треба сильного опору. Так само виявило ся, що неможливо буде дотеперішним способом радити собі відрочуванєм державної ради і полагодою державних конечностей §-ом 14-им, котрий як раз заподіяв в справі австро-угорського союзу цлово-торгового стільки шкоди інтересам австрійських народів.

Вправді доси діяло ся так, що за для обминеня хвилевих трудностей роблено великі жертви, одначе навіть та рада державна, котру все доси називано немічною, умираючою, здобула ся на рішучий крок і виступила супроти такого поступованя та загрозила навіть зложенєм делегаційних мандатів. Пересилене може отже обхопити також делегацію, спільні справи і викликати новий заколот в покритю парламентарнім військових потреб.

Нема отже найменшого сумніву, що Австрія переживає вельми важке, доси небувале пересилене. Не легко найти тепер личности, котрі схотіли би в тій трудній хвилі обняти керму державну, бо тепер треба справи вивести на чисту воду, чи супроти того, що окрема, самостійна цлова тарифа угорска стала дійсною подією, також Австрія має у себе завести свою австрійську тарифу, чи торгові договори заключені з заграницею на основі спільної тарифи мають бути тепер окремо кожною державою заключені, що має стати ся з цлами побираними тепер яко спільними і т. д.

Се річ ясна, що Угорщина самостійним своїм поступованєм розірвала союз з Австрією і що Австрія повинна свої відносини відповідно до того уладити, але не дорогою §. 44-го а парламентарно. Вправді в Австрії не легко утворити таку коаліцію, котру би можна протиставити угорській, одначе вторкові події

в посольській палаті віденській показали, що й тут суперечні живла можуть згуртувати ся, наколи загрожені спільні справи всіх. Події сі не можуть остати без могутного впливу на розвязку міністерского пересиленя.

Посли а виборці на Україні.

Виряжаючи до державної думи посла І. Шрага, — пише «Гром. Думка» — чернігівські Українці виклали єму свої національні жаданя, доручаючи проводити їх в своїй парламентарській роботі. Про потребу заснованя українських катедр в університетах повідомили тодіж ради київського, харківського та одеського університетів, про що вже оповічалось в газетах. Спеціально вибраній комісії було доручено опрацювати і виложити, як лист до посла. Тій же комісії доручено було виробити статут товариства «Просвіта» для цілої Чернігівщини. До комісії було вибрано М. Коцюбинського, М. Воронного, Л. Шрамченка, В. Андрієвского, А. Верзілова і А. Ліхнякевича. Ось той лист:

Вельми шановний пане после!

В сю велику історичну хвилину, коли народне серце переповнене гнівом і бажанєм волі, ми, земляки ваші, обертаємо ся до вас з своїм словом, як до відомого оборонця національних прав наших і посла в думу державну з Чернігівщини.

Україна, як і вся Росія взагалі, сподіває ся, що державна дума утворить такі умови, які тільки й дадуть можливість розпочати вільне громадске жите; поруч зі скасованєм кари на смерть і визволом з неволі усіх політичних засланих та вязнів, вона жадає, аби державна дума утворювала шлях для вільної праці і скинула з народа безконтрольне панованє бюрократії. Вона жадає нових державних форм на підставі вселюдного, рівного, безпосередного й тайного голосованя без ріжниць національности й пола.

Цілком прилучаючись до сих жадань, ми, громадяни Чернигова — одного з найдавніших міст України, не можемо замовчати того, що, як ми глибоко пересвідчені, треба вважати не менше потрібним і дорогим для українського народа — ми маємо на думці автономію України. І як що державній думі доведеть ся виробляти закон державної перебудови Росії, Ви повинні будете боронити й обстоювати справедливі жаданя і природні права українського народу, аби

формально забезпечити їх в головнім законі. Ми непохитно переконані, що лише найширша національна самоуправа, оперта на органічній статуті кожної народности є єдиним певним шляхом політичного і культурного розвою ріжноплеменної Росії.

В добрій вірі складаючи на руки Ваші ці наші національні жаданя, ми певні, що на шляху до здійсненя їх Ви знайдете щире співчуття і добру підпору серед українського народу.

Під листом зібрано вже чимало підписів.

На телеграфічне привитане українському клубови в державній думі від чернігівських Українців редакция часописи «Десна» одержала в відповідь таку телеграму: — «З дорученя українського парламентського клубу щиро дякуємо всім за привитане. Покладаємо всі сили, щоб ідея української національної автономії і права українського народу були визнані державною думою Прага, Шемет, Чижевський, Біляшевський.

Американський „Руско-народний Союз“.

Могутною національною організацією є «Р. Н. Союз», як асекураційне товариство для робітників на випадок смерті, недуги, або неспосібности до праці. Число його членів досягає вже кільканадцяти тисяч і колиб не анальоґічне, конкурентне, кацапствуюче «Совдиненіє», то оно булоб еще раз так велике. Мимо того «Союз» розвиває ся дуже хорошо, хотяй противники ставлять ему ріжні заборони, підцьковуючи членів до ставленя неразумних жадань. Якраз тепер перед головними зборами «Союза» веде ся на стовпцях «Свободи» жива полеміка що до тих жадань і внесень. Наведемо тут два характеристичні голоси, з яких можна пізнати, чим міг би бути та чого домагають ся від него свідомі і несвідомі вороги.

Пильно читаю я проєкти в «Свободі» — пише один з дописувателів — та кромі проєктів пп. Пиртка, Шаршона і ред. «Свободи» (щоби поширити заданя «Союза», що однак викликало би деяке підвищенє вкладок. — Ред.), котрі суть не лиш зовсім справедливі, але і потрібні — конечні, всі прочі інші се лише лайка тай переливане з пустаго в порожне. Чіпили ся декотрі п. Пиртка як сліпий плота і лають, хоч самі не знають, за що. Він хоче справедливости і таких статутів, котрі зміцнили би наш любий «Союз», а они страшать, що як буде справедливість, то тоді такі члени і братства, котрі не люблять справедливости, виступлять з «Союза». З Богом Парасю! «Союзови» таких не потреба, котрі хотіли би богато брати, а платити мало або і нічо. Вже подали проєкти: 1) щоби було, як бувало; 2) щоби «Союз» виплачував посмертне за такі жени, котрі в «Союзі» не були; 3) щоби в разі каліцтва не стягали з посмертного; 4) щоби оплачувати лікарів по всіх плейзах, де лише знаходять ся члени «Союза». Але де на то «Союз» має взяти грошей, то

о тім они не гадають, але они ніби «Союз» ратують... І як найдуть ся їм подібні, то ще схотять ратувати «Союз» такими проєктами, як 5) щоби «Союз» виплачував не лиш за жену, але і за няню і за маму і за дитину і за всіх кривних, котрі не були в «Союзі» і 6) щоби платив бодай по 50 на хрестини новонародженої дитини, і 7) щоби «Союз» оплачував не лише доктора, але і гросерників і бучерів, бо чоловік не лиш через каліцтво і хоробу, але і через голод може вмерти, а як гросерник або бучер не дасть, то голодова смерть грозить; 8) щоби «Союз» оплачував потім і дяків там де парохія не годна; 9) щоби «Союз» ставив за свої гроші храми Божі там, де люди собі хотять; 10) щоби заплатити раз вступне, хотяй би і 10 дол., а потім, щоби лиш як від напасти по кілька центів. О, якби такі проєкти делегати ухвалили, то аж тоді «Союз» дуже високо підніс ся, бо тоді всякі люди вступали би не поодинокі, але цілими гуртами вписувались би ся на хапатню. Та на делегатів вибирають людей розумніших, котрі уважають на те, щоби всім діяла ся справедливість, і як розумні люди, они знають, що лише в такій організації члени забезпечені, де більше платять місячно а не там, де більше членів. Не там будеш ситий, де більше писків, але там, де більше поживи.

Над позитивними проєктами застановляє ся инший дописуватель:

Свого часу був поданий у «Свободі» проєкт, щоби до Союзу приймати також Русинів з Канади. Я думаю, що проєкт сей зовсім справедливий. Не раз і не два Русини канадські писали, щоби їх прийняти до Союзу, але їх просьбу відкидано. Чому? Чиж їх гроші не такі добрі як наші, або чи они працюють в більше небезпечних роботах як ми? Зовсім ні, занятя канадських робітників зовсім не більше газардовне як занятя Русинів в Спол. Державах, а на против. Они переважно фермери, а фермерам, як звісно, не грозить таке небезпеченство на кождім кроці як робітникам фабричним або копальняним. Кромі сего фермер все на свіжій воздусі, їсть здорову їду, а через те і живе довше як який небудь робітник.

Границя, яка ділить нас від Канади, також не повинна тут бути перешкодою, бо границя ся більше фікційна, видумана, як правдива. Від російської України ми далеко, від Галичини і Угорщини ділить нас море, не близько і до Бразилії — то чиж для того маємо ділитись і від наших безпосередних сусідів Канадійців, що колись можуть бути ще горжанами того, що і ми, краю? Не ділитись а лучитись нам треба, особливо тут на чужині, де нас так мало і де ми неначе капля води в морю висше від нас культурних народів.

Та дехто може закинути мені, що еслиб ми приймали Канадійців до Союзу, то Конвенция дуже много коштувала би, бо треба би за них оплачувати дорогу і т. п. Правда, але і на се є рада. Вмісто уряджувати Конвенцию делегатів всіх брацтв, що мають висше 30 членів, можна робити Конвенції окружні, а го-

ловна Конвенция складалась би лише з делегатів окружних.

Розумію се так. Ціла Канада і Сполучені Держави ділять ся на округи, приміром такі: Бритиш Коломбія і Алберта оден округ, Саскачеван, другий Манітоба третій, східні Канадійські провінції можнаб також поділити на 2—3 округи. Сполучені Держави можнаб поділити на такі округи: північно-східні стейти оден округ, Пенсилвенія твердого угля другий, м'якого угля третій, середущі стейти четвертий, західні пятий, полудневі шестий. (Поділ сей можнаб зробити і инакше, я тут подав лише для приміру). Кожний округ, що має неменше 1000 членів, мав би право раз на два роки удержувати свою дистриктову Конвенцию. Делегатів на окружну Конвенцию вибрало би кожде братство на тій самій підставі, що тепер вибирає на головну Конвенцию і оплачувало би кошти їх подорожи і удержаня.

Окружні Конвенції ухвалювали би ріжні постанови і вибирали би одного лиш делегата на головну Конвенцию, котрі ті постанови предкладали би головній Конвенції. Такий делегат мав би стільки голосів, що повноправних членів в его округі. Его розходи булиб платні з головної каси. В сей спосіб головна Конвенция складалась би лише з головних урядників і окружних делегатів. Через се всі пусті балаканя і сварки, які так часто мають місце на головних Конвенциях, відбулись би на Конвенциях дистриктових; делегати окружні приїздилиб вже з готовими ухвалами свого округа і — головна Конвенция моглаб відбуватись не лише спокійно, але і скоро та з меншим коштом, як доси. Такі окружні Конвенції малиб еще і сю добру сторону, що на них бувалиб люде з близьких собі сторін, котрі знають найліпше свої потреби і найліпше себе розуміють, отже і свої жаданя могли би ставити ясно і сьміло.

Отже мій проєкт такий:

- 1) Приймати до Союзу також Русинів канадських.
- 2) Цілу Русь в північній Америці поділити на округи, котрі відбувалиб свої окружні Конвенції місяць перед Конвенцією головною і висилали окружного делегата на Конвенцию головну.

3 державної ради.

При переїздованій сали і галериях та при пустих міністерських лавках отворив гр. Фетер засіданє заявою, що відкликав вчерашнє засіданє в добрій вірі, бо з автентичного жерела одержав відомість про димісію кабінету. Відтак пос. Катрайн виіс звісне нагле внесене в угорській справі, підписане всіма провідниками клубів, а президент отворив зараз над ним дискусию і уділив голосу внескодавцеві.

Ческі радикали підносять ріжні оклики і гамір такий, що пос. Катрайн не міг через кілька хвиль промовляти. Відтак бесідник, вказуючи на поважну ситуацію, викликану уступленем кабінету і одностороннім зірванем цілої єдности зі сторони Угорщини, вимає з вдоволенем однодушність сторонниць в обороні прав парламенту та інтересів населеня. (Оплески). Ситуация змусила нас відложити на бік всякі спори і ріжницї, а злучити ся в обороні економічних інтересів. (Оплески). Тому і поставлене внесенє повинна палата ухва-

лти однодушно. (Гучні оплески; чеські радикали підносять гамір).

Пос. Кльофач закидає Німцям вину упадку австрійського парламенту, який є безсильний супротив сильного угорського союму. Тепер чеські радикали не будуть для Німців витягати горячих каштанів з попелу, а ображували Мадярів і тому будуть голосувати против нагlosti внесена. Коли Німці хотять поладнати відносини, то мусять зробити угоду зі Славянами. (Між Німцями а чеськими радикалами приходять до острої виміни слів).

Пос. Дершата виступає остро против теперішнього способу розв'язання конфлікту між Австрією а Угорщиною з сего зглядю, що задля тої спільности тепер не врати, як будуть виглядати торговельні трактати, бо після формулки Шеля взаємність має тровати тільки до 1907. року, а ми звязані трактатами аж до 1917. року. Так само непевна стає судьба Босни і Герцоговини. Бесідник остерігає будуче правительство перед акцентоваием цлової тарифи і перед ужитем §. 14, як і перед відроченем палати (живі оплески).

Пос. Брайттер прилучає ся до наглого внесена, але виказує деякі его браки та ставляє поправку, що би комісія до 8 днів предложила еляборат що до засад нового управильненя від ношеня між Австрією а Угорщиною. Пос. Мерзей атакує гр. Голуховского і жадає відяки Мадярам на поли тарифової політики. Пос. Штернберг витикає, що внесена Катрайна не містить ані конкретних жадає, ані погроз. Пос. Грос атакує дуже остро замах Мадярів і звиває до згідної оборонної акції. Пос. Пражек є противний наглому внесено, бо его сторонництво стоїть за цловим роздлом, німецькі сторонництва завсїгда занедбували інтереси монархії, тож мусять собі приписати вину теперішнього положеня. Пос. Люеґер грозить, що его сторонництво не ухвалить ані континенту рекрута, доки правний став спільности не буде привернений. Бесідник апелює до монарха, чи ехоче взяти одвічальність такого жалісного кінця Австрії. В тім самім дусї промовляв гр. Сильва Тарука, а др. Крамарж найшов еше слово для пригадки виборчої реформи, яка з уступленем ки. Гогенльога не повинна зійти з невного порядку.

Пос. Штайн заявляє ся за персональною унією і тому жадає розділеня внесена. Того самого жадає пос. Вольф, а надто внесена §. 14. та закидує, що Корона зробила таке, що абсолютно не лежить в інтересї держави. Пос. Адлер підносить, що не годить ся звалювати всеї вини на Корону, бо сам парламент винен, що від ряду літ не мав єдности ні сили. Се буде так довго, доки виборча реформа не дає державі правдивої репрезентації. Пос. Дідушицкай станув також в обороні нецикальности Корони, виказуючи палаті власні єї пороки і вину в теперішній ситуації. Вкінці заявив, що хотия Галичина не є безпосередно заангажована цловою тарифою Угорщини, то польске коло буде голосувати за внесеном задля інтересу держави і становиска парламенту.

По промовах пп. Сустершица. Грабмаєра і Пешки, як послідний промовив пос. Василько, вказуючи на тягарі, які угода накладає на аграрне населенє, на Русинів. З сеї причини Русини охотно згодять ся на внесене теперішнього відношеня, з якого Мадяри тягнуть найбільшу користь. Тільки в інтересї однодушности ухвали задовольти ся такою лагідною революцією. Розв'язаня угорської квестії може доконати тільки сильний парламент вибраний на підставі загального, рівного голосованя.

Наглість внесена Катрайна ухвалено 248 голосами против 8 а по короткій дискусії прийнято і мерітум внесена, відкидаючи заравом додаток пос. Брайттера.

Слідуюче засіданє відбуло ся дня 7. червня.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В чятницю: руско-кат.: Патриція; римо-кат. Нікодіма. — В суботу: руско-кат.: Талалея муч.; римо-кат. Еразма.

— **3 кругів учеників рускої гімназії у Львові** дістаємо оповістку: В неділю дня 3. червня 1906. р. о 5. год. по полудни відіривить ся заходом рускої гімназії у Львові на Личаківськїм кладовищи панахида на гробі б. п. Маркіяна Шашкевича. Годить ся, що би наша львівска публіка як найчисленнішою участію в тім торжестві причинила ся до звеличчя пам'яті нашого найбільшого галицького поета.

— **Аматорське представленє.** Завтра дня 1. червня с. р. товариство ім. Котляревского уладжує в салі «Гвязди» при ул. Францісканьскій аматорську виставу «Параді», комедії Льва Лопатиньского, при участі знаного хору читальні з жовківского передмістя під управою п. Купчиньского і добірної оркестри. Початок о годині 7:30 вечером. Ціни місць: І-рядний фотель 2 К, II-рядний 1:50 К, крісло 1 К, партер 60 с; для учеників і військових 30 с. Білети можна набувати в «Сокільськїм Базарі», а в день вистави від 6. год. вечером при касі. Дохід призначений на будову руского театру.

— **П. Адама Людвіґа,** котрий виступить на вечері львівского «Сокола» дня 5. червня в Фільгармонії, заангажувала дирекція міського театру у Львові на три роки до баритонових ріль в опері.

Проби на гімнастично-вокальний вечір «Сокола» з 5. червня вже перенесено до великої салі Фільгармонії. Старшина звиває проте всіх, що беруть в тім вечері участь, проб не опускає, що би часть гімнастична дорівняла части музичній і вокальній, зложеній з найкрасших і найлучших вокальних і оркестральних творів української музики.

Заравом повідомляє ся, що білети на сей вечір купувати можна в «Сокільськїм Базарі» при ул. Рускій ріг ул. Бляхарської.

— **Личні вісти.** Намісник гр. Потоцький виїхав до Відня в урядових справах. — Барон Бек, шеф генерального штабу, з нагоди ювілею, який буде обходити в червни с. р., має дістати від цїсаря титул графа.

— **Народне віче** в справі виборчої реформи буде в Ширци на толоці о 2. год. дня 5. червня; в Озірній, зборівского повіта, дня 4. червня о 4. год.

— **В Долині** будуть дня 14. червня о 11. год. заг. збори філії «Просьвіти».

— **В Винниках** к. Льв. відбуде ся дня 3. червня заходом Читальні «Просьвіти» прогулка до т. зв. «Нового Сьвіту». Забави при військовій оркестрі 15. п. п. Початок о 3. год.

— **3 «Сільского Господаря» у Львові.** На двох послідних засіданях з дня 11. і 25. мая с. р. порішено отсі важнійші ухвали: 1) Урядити в червни у Львові кількадеві виклади економічно-господарскі для сьвящеників. 2) Виняяти від 1. вересня с. р. від о. Фоліса ґрунт wraz з будинками в Скнилові коло Львова, в комплексі 56 морґів, для цілий Товариства а заряд его віддати д-рови Величкови, який після вказівок Товариства провадити ме взірцеве господарство, шкільку овочеву, досьвідну стацію ріжних родів управних ростин і птучних навозів, стацію годівлянну расових курій, кріликів, свиний і т. д. В тій цілі прианав виділ д-рови Величкови з своїх фондів субвенцію для звидженя в найближшїм часї в Галичині, Чехах і Німеччині, найкрасше ведених овочевих спілок, стацій досьвідних і взірцевих господарств, що би взоруючись на тих уміло міг провадити господарство на виняятім ґрунтї. 3) Рішено заложити три зародові хлівні чистої раси Вестфальської, одну в Хишевичах у о. Стефана Онишкевича, другу в Скнилові, а третю віддати до розпорядженя

філії Тов. «Сільский Господар» в Золочеві. 4) Принято до відомости звіт філії Тов-а золочівської з єї діяльности і з віча, урядженого дня 8. мая с. р. заходом філії. На вічу тім виголосили реферати економічно-господарскі о. Дуткевич з Цішок, о. інспектор Глодаїнський і п. Гарасевич в присутности 200 селян і жінок. При кінци віча відбула ся фантова льотерія знарядів господарских і насїня а відтак звиділи учасники овочеву шкільку, заложену сего року при філії Товариства. 5) Рішено уділити філії Тов-а р Золочеві запомогу в квоті 100 К, на покритє коштів заложеня овочевої шкільки і зложити п. Балтаровичеви, надрадникови суду в Золочеві, щіру подяку за его труди і змаганя коло ровною золочівської філії. 6) Рішено віднести з просьбою до Вєч. отців учителів і сьвідомих селян, що би збирали овочеві зернята, особливо яблук, грушок і сливок і пересилали для Товариства, яке маючи на цілі ширити садівництво в цілім краю, достарчуєвалоб матеріялу до закладаня овочевих шкільок. 7) Рішено пригадати членам Товариства, щоб вирівнали вкладки на рік 1906 і прийнято нових 7 членів.

— **Стрийска філія «Товариства педагогічно-го»** наміре з початком слідуючого року шкільного отворити в Стрию інтернат для дівчат. Для образованя дівчат є в Стрию публична 8-клясова школа виділова і приватна учительска семінарія. В семінарії учать професори місцевої гімназії після плану наук учительских семінарій. Не чуючи ся на силах отворити школу руску, філія «Товариства педагогічного» в Стрию хоче улекшити рускій жіночій молодїжї користати бодай з єствуючих шкіль польских. Інтернат буде отворений, коли зголосить ся відповідна скількість кандидаток. За місячною оплатою в висоті 25 корон одержать учениці приміщенє і харч, кромі того печаливу опіку і проміч в науці. Педагогічне веденє інституту буде повірене фаховій учительці. Родичі, що рефлектують на уміщенє своїх дітий в сїм інституті, зволять в часі до кінця червня зголосити ся на адресу п. Омеляна Колодницького, професора гімназії в Стрию.

— **Вісти з закордонної України.** Дня 26. мая у духовній академії в Київї відбуло ся друге зібранє українського гурту студентів академії. На зібраню читано реферати. 1) «Про необхідність єствованя нації (против Маркеїзму)». 2) «Демократизм в творах Шевченка». 3) Завданя сучасних українських гуртків», і 4) «Реліґійність, як суспільний принцип по Шевченку». Остатний реферат читав студент-Росіянин. Зібранє відбуло ся досить гарно, — не вважаючи на те, що тепер час іспитів. Публіки було 70 осіб. Гурток лиш недавно розпочав свою діяльність, прибирає форми свого життя, силкує ся стати на ноги, заснувати свій власний фонд, бібліотеку і т. и.; він потребує багато роботи, помочи, як матеріяльної, так і моральної, бо обставини академічного життя не дуже сприяють его розвою.

Товариство «Просьвіта» незабаром має заснувати ся в Чернигові. Товариство видавати ме книжки українською мовою, заводити ме школи, читальні і інші просьвітні інституції для українського народу. Тепер гурток Чернигівців виробляє статут товариства.

Полтавске повітоне земство попросило книгарню д. Маркевича виписати 200 українських єванґелій. Земство думає роздати Іх деяким ученикам, що здають сего року остатний іспит у школах.

— **Вісти з півн. Америки.** О. Гура, Василянн, в Канаді має видавати часопись реліґійного змісту — місномарску.

Канадійске правительство іменовало сєрафимского попа (т. зв. независимого) о. Бодруга організатором і інспектором руских шкіль в Манітобі і Саскачеван. — В Вініпегу (Канада) завязала ся нова руска компанія видавничя, яка має розпочати видавництво нової рускої часописи «Канадійска Зоря». До компанії належить п'ятьох Русинів, котрі зложили уділи для сеї нової часописи по два тисячі долларів, так що капітал закладовий часописи

має вносити 10 тис. доларів. Головою сеї видавничої спілки має бути п. Тома Ястрембський, який поширає консервативну партію — а для котрого головною ідеєю має бути лише — долар.

«Канадський Фармер» дістав нового редактора, в особі І. А. Барра. Дотеперішній редактор серафимець о. Негрич мусів уступити на приказ ліберальної партії, котра удержує «Кан. Фармера». Та партія думала приєднати собі через «Фармера» Русинів, але завела ся, бо серафимці не мають много прихильників між Русинами. «Кан. Фармер» буде тепер редагований в душі католицьким.

— Хліборобський страйк в Підгаєччині притих о стільки, що весняні роботи на поли покінчені і дворам не доскулює брак робітника. Селяни порішили витривати в страйку, поки не дістануть висшої платні. Причину до страйку дали жидівські посесори, дарма, що один з них хоче в Słow-i polsk-im звалити виню на управителя старства в Підгайцях, заступаючого недужого старосту. Дописуватель Słowa торочить, що той комісар поступав зі страйкарями за мягко і радив тому посесорови піднести платню, а не поступив зі страйкарями так, як бажав би собі автор дописи.

— Іспит зрілости в учит. семінарії в Станіславові відбув ся в днях від 14—25. с. м. під проводом краевого інспектора п. Ів. Матієва. До іспиту зголосило ся 51 учеників, між ними 16 Русинів. З Русинів дістали свідчення зрілости: Яків Балавдюк, Василь Бень, Йосиф Гошовський, Мих. Лязаренко, Василь Мусій, Теодор Оронович, Іван Савяк, Теодор Федоришин, Дмитро Шкаврїтко і Андрій Татух. Пятьох Русинів має поправку, а одного репробовано на рік.

— Конверсія позички м. Львова. Міска рада ухвалила сконвертувати 6½ мільонову позичку 4½-процентову з 1900 року на 4-процентову і оголосила в „Wiener-Ztg.“ оповістку отсега змісту: Властители 4½% облигацій можуть добровільно сконвертувати їх на 4% через підданє їх остемпльованю, с. є через заосмотрєне значком, що від тепер они не дають 4½, лише 4%. Відповідно до конверсійного курсу кожний властитель облигації дістане при остемпльованю виплату, з причини низшого проценту, в такій висоті, яка є різниця межі іменною вартостю а конверсійним курсом облигації. Всі облигації має ся подати до перестемпльованя тій фінансовій інституції, котра буде переводити конверсію. Властитель облигації, котрий не годить ся на конверсію дістане за зворотом облигації єї іменну вартість готівкою.

— На королівськїм дворі в Мадриті почали ся вчера дні торжества вінчання короля Альфонса XIII. з Єною, княжною батенберскою. Княжна приїхала до Мадриту дня 26. с. м., в супроводі свого судженого, котрий виїздив по ню до граничної стациї Іруну. Програма весіля є ось яка: Дня 29. мая приїзд гостей і прийняте їх на дворі; дня 30. с. м. прийняте депутатий чужих держав; дня 31. с. м. вінчанє; дня 1. червня галевий обід на дворі; дня 2. червня галеве представленє в королівськїм театрі; дня 3. червня двірський бал; дня 4. червня бал на замку княгині Фернан Нупец, а дня 5. червня пращанє відїздаючих гостей. Заряд м. Мадрита ухвалив вибудовати дешеві мешканя для робітників і назвати їх: «Дім королевої Вікторії Євгенії» на спонин дня вінчання. Посадник Мадрита візав всїх посаджених міст в Іспанії до підпису памяткової книги, яку вручить ся молодій королівськїй парі. В поході, приготованім на день вінчання короля, візьме участь 23 відділи добровольців по 100 осіб. На чолі кожного відділу буде ступати хорунжий з прапором і оркестра. Новоженцям прислало много монархів дорогові цінні дарунки, а перший дарунок прийшов від німецького цїсаря Вільгельма. Він прислав величаві ловецькі трофеї в золотих оправах.

— Товариство „Просьвіта“ подає до відома Сьвітлим шкільним Радам, і Впов. сьвяще-

никам, катехитам, учителям і родичам, що при зближаючих ся іспитах в народних школах можна купити книжки накладу товариства, гарно переилетені, призволені кр. шк. Радою на нагороди для учеників, в канцелярії товариства, Ринок, ч. 10 або в книгарні Наукового Тов. а. ім. Шевченка у Львові, Театральна улица, ч. 1. по слїдуючій ціні:

Фінляндия і Сахара 44 с. — Житє св. о. Николая 40 с. — Пасіка 70 с. — Про лучбу ґрунтів або комасацію 80 с. — Спартак, провідник римських глядіаторів 90 с. — Гетманські свати 50 с. — На послухавє до Відня 40 с. — Оферма 40 с. — Від чого вмерла Меланя 40 с. — В глухїм куті 40 с. — Сотні роковини народного письменства Руси-України 52 с. — Депо про молоко 40 с. — Фармазони і поезії Ю. Федьковича 60 с. — Горить 60 с. — Як чоловік боре ся з природою 90 с. — Під морськими хвилями 40 с. — Кілька рад і пересторог для хліборобів 45 с. — Про обїрник і інші навози 60 с. — Істория України-Руси (з образками) 30 с. — Молитвеник народний в звичайній оправі 60 с. — Молитвеник народний в лучшій оправі 80 с. — Велик. молитвеник «Хвалите Господа з небес» в оправі полотняній з футералом 1-80 с. Великий молитвеник в оправі шкіряній з футералом 2-40 с.

Телеграми

з дня 31. мая 1906.

Відень. Цїсар прийняв вчера на послуханю барона Максима Володимира Бека і поручив єму зложити кабинет міністрів. Бар. Бек розпочав переговори з провідниками сторонництва. (Бар. Бек був шефом секції в міністерстві рільництва).

Париж. Францускі кардинали і єпископи зібрали ся вчера в тутешній архієпископській палаті на нараді над законом про розділ Церкви від держави. Наради є строго довірчї.

Мадрит. Король прийняв вчера надзвичайні депутации при додержавю іспаньского церемоніялу в такій черзі, як они зголосили ся.

В престольній салі всї князі зложили чолобитє королеві-матери.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Листи б. секційного шефа Едварда Гневоша до посла Ол. Барвіньского.

23. XI. 1902.

Wielce szanowny Panie Pośle!

Lekarz zabronił mi wychodzić z pomieszkania, ażebym nie naraził płuc na zapalenie, nie mogę więc osobiście podziękować za zaszczytujące odwiedzenie. Przyjm więc szanowny Panie na tej drodze moje szczere dzięki. Klasztor Bazylianów w Buczaczu miał, czy ma jeszcze, nie wiem, dobra dotacyjne, więc przy założeniu tabuli krajowej musiał się wykazać tytułem posiadania dóbr — które zapewne już za czasów polskich były wciągnięte w księgi publiczne; więc tabuła krajowa może wskazać ślad, po którymby można dochodzić bliżej tę sprawę.

Gdzie są teraz księgi tabularne, nie wiem, starsze będą może we Lwowie, nowsze w Stanisławowie, a być może, że całą tabułę dóbr w okręgu sądu stanisławowskiego ten objął.

Może być także, — że Rada szk. kraj. ma akta, ponieważ toczyła się pertraktacja o szkołę ludową „Hauptschule“ i o gimnazjum, o ile sobie przypominam, żądano od Bazylianów, by przygotowali młodych księży na profesorów gimnazjalnych.

Klasztor Ławrów miał także fundację szkolną w rodzaju preparandy dla nauczycieli ludowych. W ogóle klaszatory miały znaczne fundacje naukowe.

Miałem przed latami w ręku broszurę, która traktuje o dobrach, majątkach fundacyjnych, które ujęto Bazylianom — a przenie-

siona na zakłady inne. Już dawniej za czasów Polski były spory o fundacje ruskie a w Sejmie nawet w Radzie państwa, przy sposobności rozprawy budżetowej w dziale fundusz religijny, posłowie ruscy podnosili, że jeżeli dla Rusinów wyższe są dotacje, to pochodzi to z tąd, że fundusze ruskie przeniesione na fundusz łaciński — a zdaje mi się, że poseł ks. Kuziemski wykazał to liczbowo.

Czy tygodnik, czy miesięcznik? Ks. Kanonik Pietrusiewicz nie ma bliższych wskazówek? Jako referent spraw kościelnych w komisji budżetowej — pierw przy namiestnictwie — robił tam studia dla objaśnienia się w stosunkach wyznaniowych kraju naszego, więc wiele czytałem, lecz gdy przestałem być referentem, oddałem notatki mojemu następcy — a teraz pamięć osłabła — gdy pierw zatrzymywała wszystko, — co czytałem i studyowałem.

Ks. Kan. Pietrusiewicz pilnie tu w Wiedniu robił studia; rozmawiałem z nim o tych; Jego opowiadanie było bardzo ciekawe o czasach pierwszych przydzielenia Galicji do Austrii. Czy żyje? Także prezes Kowalski miał ciekawy materyał.

Historia funduszy ruskich może się przydać dla sprawy gimnazjum stanisławowskiego, niemniej dla utworzenia kateder ruskich w wszechnicy lwowskiej.

Przepraszam, że Pana nudzę moją pisaniną, wyflumaczyc proszę gadulstwem starców. Z szczerem poważaniem

powolny sługa
Edward Gniewosz.

Вже виїшла III. часть (а 4. книжка) розпочатого перед двома роками видавництва товариства „Просьвіта“ у Львові п. з. „Руска письменність“ III. твори М. Шашкевича, Я. Головацького, Н. Устимовича та А. Могильницького. У Львові 1906. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Книжка має 624 сторони XII ки і коштує на добрім папері, в звичайній оправі 1 К., в красшій оправі 1 К. 50 сот. З поштовою пересилкою о 35 с. більше. Дістати можна в канцелярії тов. а. „Просьвіта“, Ринок ч. 10. і в книгарні Наук. Тов. а. ім. Шевченка, Театральна улица, ч. 1.

Тамже можна іще дістати:

Руска письменність: I. ч. (1. книжка) Твори І. Котляревського, П. Артемовського-Гулака, Євгенія Гребінки. II. ч. (2. і 3. книжка) Твори Гр. Квітки Основ'яненка. — Всі 11 повістей, між ними 2 в Галичині ще незнані, 4 дрібніші оповіданя, 4 драматичні твори, 4 листи до любовних земляків і лист до Шевченка. Кожду книжку продає ся окремо в звичайній оправі по 1 К., в красшій 1½ К., з поштовою пересилкою о 35 с. більше. Се видавництво відзначає ся: дешевостю і елеганцією, популярностю і критичностю. Подібного видавництва не має не то руска, але навіть і польська література. IV. часть (5. книжка), обіймаюча твори Метлинського і Костомарова, вже друкуєть ся.

* * * * *

**Всілякі
КУПОНИ**

і
вильсованні цінні папери

виплачує без потручення провізні
або коштів

Контора виміни
п. к. упр. гал. акц

БАНКУ
Гіпотечного.

* * * * *

СОКІЛ Лямки можна набувати в „Сокільськїм Базарі“ у Львові і у всїх торговлях вкраю.